

עפ"ג 54036/05/18 - אחמד ג'ודה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליימ
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל

עפג 54036-05-18 אחמד ג'ודה (אסיר) נ' מדינת ישראל
אחמד ג'ודה (אסיר)
על-ידי ב"כ עו"ד מאהר חנא

נגד
המשיבה

מדינת ישראל
על-ידי המחלקה המשפטית של אגף המכס והמע"מ

פסק דין

סגן-הנשיא י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-המשפט השלום בירושלים (השופט י' מינטקביץ), מיום 9.4.18, בת"פ 27302-04-15, שלפיו נידון המערער ל-34 חודשי מאסר בפועל, לשני מאסרים על-תנאי וכן לקנס בסך ₪ 150,000 או חמישה חודשי מאסר תמורתו. גזר-הדין הוטל על המערער בגין הרשעתו, על-פי הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בשני אישומי כתב-האישום, כדלהלן: שתי עבירות של הוצאת חשבונית מס מבלי לשלם את המס הכלול בה - לפי סעיף 117(א)(14) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן - החוק), ושתי עבירות של מסירת דו"ח הכולל ידיעה כוזבת במטרה להתחמק מתשלום מס - לפי סעיף 117(ב)(1) לחוק, בצירוף סעיף 117(ב)(3) לחוק.

2. הודאתו של המערער ניתנה במסגרת הסדר טיעון, שהצדדים הגיעו אליו בנסיבות חריגות. כתב-האישום המקורי הוגש נגד אביו של המערער (נאשם 1) ונגד המערער (נאשם 2). לאחר שאביו של המערער הורשע, הודיעו המאשימה, המערער ואביו לבית-המשפט, כי הגיעו להסדר טיעון שלפיו תבוטל ההרשעה נגד האב (על-רקע מצבו הרפואי של האב), כתב-האישום נגדו יימחק ואילו המערער יודה ויורשע בעובדות כתב-האישום המתוקן, כאשר כל המעשים ייוחסו למערער בלבד. הסדר הטיעון לא חל על העונש. בעקבות ההסדר ביטל בית-משפט קמא את הרשעת אביו של המערער, הורה על תיקון כתב-האישום על-פי ההסדר והרשיע את המערער על-פי הודאתו בעבירות הנ"ל.

3. להלן עובדות כתב-האישום המתוקן, העומדות ביסוד הודאתו והרשעתו של המערער. על-פי האישום הראשון, בתקופה שבין חודש ינואר 2010 לבין חודש מאי 2012 ניהל המערער עסק בשם "ג'ודה הובלות" אשר היה רשום על שם אביו. במהלך תקופה זו הוציא המערער ללקוחות שונים של העסק חשבוניות רבות בסכום כולל של מעל 10.7

מיליון ₪, כאשר סכום המס הנובע מהן הוא מעל 1.48 מיליון ₪, מבלי שכלל את החשבוניות בדיווחיו החודשיים לרשויות המס, ומבלי ששילם את סכום המס. על-פי האישום השני, בתקופה שבין חודש ינואר 2012 לבין חודש אוגוסט 2014 ניהל המערער עסק בשם "א. אחמד", אשר היה רשום על-שמו. במהלך תקופה זו הוציא המערער ללקוחות שונים חשבוניות שונות בסכום כולל של מעל 17.3 מיליון ₪, כאשר סכום המס הנובע מהן הוא מעל 2.52 מיליון ₪, מבלי שכלל את החשבוניות בדיווחיו החודשיים לרשויות ומבלי ששילם את סכום המס.

4. המערער הוא יליד 1986 נשוי ואב לששה ילדים. הוא עבד באופן לא סדיר בתחום הרכב וההובלות. לחובתו הרשעות קודמות: בשנת 2015 נידון לששה חודשי מאסר בשל גניבת רכב; בשנת 2013 נגזר דינו לחודשיים מאסר בעבודות שירות בשל תקיפת שוטר; בשנת 2015 נגזר דינו למאסר על-תנאי ושירות לתועלת הציבור בגין תקיפת שוטר, וכן נידון בהליך נפרד לשלושה חודשי מאסר בשל הפרעה לשוטר במילוי תפקידו והתחזות. בשנים 2015 ו-2017 נידון המערער למאסרים בפועל בשל עבירות תעבורה, ובהן נהיגה בשכרות ונהיגה בפסילה. מתסקיר שירות המבחן עולה, כי המערער גדל בסביבה נורמטיבית, אך כאשר היה בן 12 נורה אחיו בראשו על-ידי חיילים ונפגע קשות, והדבר טלטל את חייהם של המערער ובני המשפחה. שירות המבחן התרשם, כי התדרדרותו של המערער לביצוע עבירות, נבעה מהתסכול שחש לנוכח פציעת אחיו, מקשיים בוויסות רגשות ומשתייה מוגברת של אלכוהול. בצד זאת התרשם שירות המבחן, כי חל שינוי בעמדותיו של המערער והוא מעוניין לשנות את אורחות חייו והתנהלותו. על-רקע האמור המליץ שירות המבחן לבית-משפט קמא, כי בטרם יינתן גזר-הדין ישולב המערער בניסיון טיפולי.

5. בגזר-דינו התייחס בית-משפט קמא לחומרת העבירות ונסיבות ביצוען, כאשר בתקופה של כארבע שנים שבה ניהל המערער עסקים בתחום ההובלות וגרירת כלי רכב, הוא העלים מהרשויות הכנסות בסכום כולל של מעל 28 מיליון ₪, כאשר סכום המס הנובע מהן הוא ארבעה מיליון ₪. לנוכח מהות העבירות, נסיבות ביצוען ומדיניות הענישה הנוהגת, קבע בית-משפט קמא, כי מתחם הענישה ההולם בגין העבירות שביצע המערער הוא מאסר לתקופה שבין שנה וחצי לבין ארבע שנים וחצי, בצד קנס כספי. באשר לעונש המתאים בתוך המתחם, התחשב בית-משפט קמא, מחד-גיסא - בעברו הפלילי של המערער ובאי-הסרת המחדל; ומאידך גיסא - בהודאתו של המערער, בחרטה שהביע על מעשיו, בנסיבותיו האישיות שתוארו בתסקיר שירות המבחן, וכן במשאלתו לעשות שינוי בהתנהלותו ולקיים אורח חיים נורמטיבי. בית-משפט קמא לא ייחס משקל לחלוף הזמן, שכן כתב-האישום הוגש בשנת 2015 בסמוך לביצוע העבירות האחרונות, וההליכים בתיק נמשכו זמן ממושך יחסית בשל התנהלותו של המערער, אשר החליף ייצוג ארבע פעמים, דבר שהביא לדחיות חוזרות ונשנות של הדיונים. על-רקע האמור, מצא בית-משפט קמא כי ראוי להשית על המערער עונש מאסר בקרבת הרף הבינוני של המתחם, וגזר את דינו כמפורט לעיל. מטעם זה, לא מצא בית-משפט קמא מקום לדחות את

גזירת הדין לצורך בחינת הליך טיפולי.

6. בהודעת הערעור הלין המערער על חומרת העונש שהוטל עליו. ראשית טען ב"כ המערער, כי היה מקום להיעתר לבקשת שירות המבחן ולאפשר למרשו להשתלב בהליך טיפולי. שנית, טען ב"כ המערער, כי המערער נטל אחריות בגין העבירות שיוחסו לאביו "רק על-מנת למנוע את הנזק הבריאותי שנגרם לאביו בשל האישום". שלישית, הדגיש ב"כ המערער, כי ההרשעה היא בגין הוצאת חשבוניות עבור עבודות שבוצעו בפועל, מבלי לשלם את המס הכלול בהן והגשת דו"חות כוזבים בעניין זה, זאת מחמת היעדר יכולת כלכלית לשלם את הסכומים; ואין עסקינן בחשבוניות פיקטיביות, חשבוניות זרות או חשבוניות מזויפות. לגרסת ב"כ המערער, מתחם הענישה ההולם בגין העבירות הנדונות כולל רכיב של מאסר הנע בין מאסר קצר לריצוי בעבודות שירות לבין עשרה חודשי מאסר בפועל. בהקשר זה הפנה ב"כ המערער למספר פסקי-דין שבהם הוטלו מאסרים לתקופות דומות; ואולם סכומי העלמות המס באותם תיקים היו נמוכים יותר. לשיטתו, העונש המתאים - בהתחשב בהודאה, בנטילת האחריות ובסיכויי השיקום כעולה מתסקיר שירות המבחן - אמור להיות מאסר לתקופה קצרה ולריצוי בעבודות שירות. הוא טען, כי הקנס שהוטל, בשיעור ניכר יחסית, מהווה רכיב עונשי מספק ומרתיע כשלעצמו, אך טעה בית-משפט קמא כאשר לא אפשר לשלם את הקנס בפריסה סבירה של תשלומים החל מיום השחרור מהמאסר.

בטיעוניו בעל-פה הוסיף ב"כ המערער, כי הרף העליון של מתחם הענישה שקבע בית-משפט קמא (ארבע שנים וחצי), עולה על הרף העליון של המתחם שלו עתרה המשיבה (ארבע שנים). במהלך הדיון חזר ב"כ המערער על הטענה, כי המערער הודה בעבירות שבוצעו על-ידי אביו, זאת בתקופה שהאב היה במצב בריאותי קשה. כאשר נשאל על-ידי בית-המשפט, האם הוא חוזר בו מההודאה, הדגיש ב"כ המערער כי מרשו לא מבקש לחזור בו מההודאה; ובמענה לשאלה נוספת, האם המערער הודה בדברים שלא עשה, השיב ב"כ המערער כי מרשו לא מבקש לחזור בו מההודאה אך לא ביצע את העבירות שבאישום הראשון. בשלב זה הודיעה ב"כ המשיבה, כי היא שוקלת לבטל את ההסדר; אך בתגובה הודיע המערער, ביוזמתו, כי דברי בא-כוחו, שלפיהם לא ביצע את העבירות, אינם מקובלים עליו, וכי הוא מודה בביצוע כל העבירות ולא מבקש לחזור בו מההודאה.

7. ב"כ המשיבה טענה, כי אין מדובר אך במקרה של אי-תשלום חוב למע"מ על-רקע חיסרון כס, שכן המערער לא רשם את החשבוניות בספרים, העלים את ההכנסות מרשויות המס, לא דיווח על החשבוניות ולא שילם את המס הכלול בהן. בכך, הדגישה, כי מדובר בעבירות שבוצעו במרמה ומתוך ניסיון להעלים את ההכנסות. באשר למחיקת האישום נגד האב, ציינה ב"כ המשיבה, כי מדובר בעסק משפחתי שנוהל על-ידי האב והבן, והסדר הטיעון, שלפיו רק

המערער הודה בביצוע העבירות, הלא את הראיות שבתיק.

8. בכל הנוגע לחומרתן של עבירות מס, אין לנו אלא לחזור על דברים שהשמענו בפסקי-דין אחרים. עבירות המס, המסבות נזק למדינה ולחברה, הן חלק מהעבריינות הכלכלית המכוונת לפגוע בציבור בכללותו. הן שקולות לשליחת-יד לקופה הציבורית, משבשות את פעולתו התקינה של מנגנון גביית המיסים, פוגעות במשק המדינה ובפעילותן של הרשויות הציבוריות הממומנות מכספי המיסים וחותרות תחת אמון הציבור בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס (ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (3) 211 (1981); רע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (4) 381 (2004); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.2.05); ע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 11; ורע"פ 6371/14 אבו מנסי באסם נ' מדינת ישראל (28.10.14)).

כבר נפסק, לא אחת, כי בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלם של האינטרס הציבורי שבהחמרה בענישה ושל שיקולי ההרתעה, על-פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 254/06 רומן קעדאן נ' מדינת ישראל (20.6.06); רע"פ 3641/06 מנחם צ'צקס נ' מדינת ישראל (28.8.06); ורע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (3.11.10)). נוכח חומרת העבירות הנדונות, הנזק שהן מסבות לאוצר המדינה, קלות ביצוען והקושי בחשיפתן ובאיתור מבצעייהן - מן הראוי להטיל בגינן עונשי מאסר בפועל ממושכים בצד קנסות כבדים. עמדה עונשית זו מתחייבת בעיקר משיקולי גמול והרתעה (ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (3) 721 (2004); רע"פ 1546/05 שמחוני נ' מדינת ישראל (22.3.05); רע"פ 4563/11 חברת קוסטה קבלנות בע"מ נ' מדינת ישראל (19.6.11); ורע"פ 977/13 משה אודיזי נ' מדינת ישראל (20.1.13)); זאת אף אם מדובר בנאשמים ללא הרשעות קודמות ובמי שהתנהלו באופן נורמטיבי במהלך השנים (ראו והשוו: ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.02)). עם זאת, גם במסגרת מדיניות הענישה המחמירה האמורה, נדרש בית-המשפט בגדרה של הענישה האינדיבידואלית, לאזן בין שיקולי הכלל לבין שיקולי הפרט (רע"פ 5060/04 בעניין הגואל, לעיל). בנוסף, יש להתחשב לקולא בעניינם של נאשמים המודים בביצוע העבירות, מביעים חרטה עליהן ומביאים לחסכון ניכר בזמן שיפוטי; וכן, ובעיקר, כאשר הללו מסירים את המחדל ומסלקים חובם לרשויות המס עד ליום גזר-הדין (רע"פ 1546/05 בעניין שמחוני, לעיל), אם כי הסרת המחדל היא גורם מקל אך לא מכריע, שכן אין מדובר במעשה חסד שעשו הנאשמים אלא בפירעון של חוב שניתן היה לגבות מהם גם בדרכים אחרות (ע"פ 2407/05 רונן מן נ' מדינת ישראל (11.7.05)). מדיניות ענישה מחמירה זו, המחייבת הטלת מאסרים בפועל, בצד קנסות מכבידים, מיושמת הן בעבירות של העלמות מס לפי פקודת מס הכנסה והן בעבירות על חוק מס ערך מוסף. על-רקע האמור, מוטלים בדרך כלל עונשי מאסר ממושכים בגין עבירות מס; כאשר מובן, כי כל מקרה נבחן בהתאם לנסיבות הקונקרטיות שלו ולנסיבותיו האישיות של הנאשם - הכל בהתאם לעקרונות הבניית

הענישה שנקבעו בתיקון 113 לחוק העונשין, התשלז-1977.

9. העבירות שביצע המערער חמורות במהותן ובנסיבות ביצוען. אמור, לאורך תקופה של ארבע שנים שבה ניהל עסקים בתחום ההובלות וגרירת כלי רכב, העלים המערער מרשויות מע"מ הכנסות בסכום כולל של מעל 28 מיליון ₪, כאשר סכום המס הנובע מהן הוא כארבעה מיליון ₪. החומרה מתבטאת בביצוע העבירות באופן שיטתי, לאורך תקופה ובסכום המס הניכר שלא דווח למדינה ולא הועבר לרשויות מע"מ. המערער ביצע עסקאות, הוציא חשבוניות וגבה מלקוחותיו את סכום המס הגלום בהן, אך במקום להעביר את המס לקופת המדינה, כפי שאמור היה לעשות, השאיר אותו תחת ידו, זאת לטענתו לנוכח קשיים כלכליים. נסיבות ביצוע העבירות שונות, אפוא, מאלה שבמרביט בפסקי-דין שהוצגו על-ידי הצדדים, שבהם נעברו עבירות לפי חוק מס ערך מוסף באמצעות שימוש בחשבוניות פיקטיביות או חשבוניות זרות. כאמור, בית-משפט קמא קבע, כי מתחם הענישה ההולם נע בין שנה וחצי לבין ארבע שנים וחצי, כאשר המדינה עתרה למתחם הנע בין שנתיים לבין ארבע שנים; וסבר כי יש להעמיד את העונש המתאים בחלקו הבינוני של המתחם. מבלי לקבוע מסמרות בעניין המתחם, סבורים אנו, לגבי העונש המתאים, כי בהתחשב מחד-גיסא - בהרשעות הקודמות של המערער (שאינן בתחום המס) ובאי-הסרת המחדל (הנובעת מקושי כלכלי); ומאידך גיסא - בהודאת המערער, בנטילת האחריות ובמגמה לשינוי התנהלות כמפורט בתסקיר שירות המבחן - נכון להסתפק בהטלת עונש מאסר של 30 חודשים, חלף 34 חודשים.

10. על-יסוד האמור לעיל הערער מתקבל ורכיב המאסר בפועל יעמוד על 30 חודשים (מהמועד שבו התייצב למאסר), חלף 34 חודשים. יתר רכיבי גזר-הדין יעמדו על-כנם. לא מצאנו הצדקה להורות על תשלום הקנס לאחר השחרור מהמאסר ובתשלומים, בפרט כאשר מדובר בקנס בסך 150,000 ₪, בגין אי-העברת כספי מע"מ בשיעור של ארבעה מיליון ₪.

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לב"כ הצדדים, לשב"ס ולשירות המבחן.

ניתן היום, כ"א בשבט תשע"ט, 27 בינואר 2019, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

אלי אברבנאל, שופט

**רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת**

יורם נועם, סגן נשיא